

Шевченко
Сергій Іванович,
ад'юнкт кафедри
адміністративного права, процесу та
адміністративної діяльності ОВС
Дніпропетровського
державного університету внутрішніх справ

РЕАЛІЗАЦІЯ ПРАВООХОРОННОЇ ФУНКЦІЇ ДЕРЖАВИ ЯК СКЛАДОВА ПУБЛІЧНОЇ БЕЗПЕКИ

Реалізація правоохоронної функції сучасної держави здійснюється через правосуддя, правозахисну й правоохоронну діяльності. До теперішнього часу юридична наука не виробила єдиного розуміння такого поняття як “правоохоронна діяльність”. Можливо, причиною цього є той факт, що саме поняття “правоохоронна діяльність” є досить молодим. Воно введене у юридичний побут усього лише наприкінці 50-х - початку 60-х рр. [1, с.5].

Сахаров А.Б. під правоохоронною діяльністю розуміє діяльність спеціалізованих державних органів (прокуратури, органів внутрішніх справ, судів, виправно-трудоустанов), що покликані здійснювати безпосередню боротьбу зі злочинністю [2, с.83-85].

Поняття правоохоронної діяльності запропоноване Скакун О.Ф., заслуговує на увагу - це правова форма діяльності держави, спрямована на охорону суспільних відносин, урегульованих правом, захист індивіда від правопорушень і притягнення винних до відповідальності [3, с.45] Академик Бандурка О.М. наводить таке визначення: правоохоронна діяльність - це державна діяльність, яка здійснюється з метою охорони права спеціально уповноваженими органами шляхом застосування юридичних заходів впливу в точній відповідності із законом та при неухильному дотриманні встановленого ним порядку [4, с.6].

У вітчизняній правовій науці є точка зору, коли правоохоронну діяльність держави розглядають як єдину та неподільну основну функцію. Горінецький Й.І. пропонує таке визначення "правоохоронна функція сучасної держави - це самостійний і пріоритетний напрям державної політики, який за допомогою юридичних засобів здійснюється для досягнення певного соціального ефекту, як захист права загалом, основ конституційного ладу, в тому числі прав, свобод і законних інтересів людини та громадянина, зміцнення законності та правопорядку, і одночасно виступає правовою формою досягнення інших цілей суспільства і держави" [5, с.3-5].

Реалізація правоохоронної функції держави неможлива без існування надійної правоохоронної системи, бо саме на неї покладається основний

тягар щодо забезпечення захисту прав, свобод і законних інтересів людини і суспільства в цілому. Правоохоронна система та військова організація України утворюють єдиний сектор безпеки, до управління та контролю якого пред'являються певні вимоги. Сучасна правоохоронна система фактично представляє собою сукупність державно-правових установ і громадських недержавних формувань, функціональність яких спрямована на ефективне забезпечення захищеності людини і суспільства від різного роду протиправних діянь.

Принципи правоохоронної системи держави базуються на законодавчо визначених та закріплених елементах, таких як її мета, завдання, функції, об'єкти і суб'єкти правової охорони, охоронні правові норми, сама правоохоронна діяльність та правоохоронні відносини. У правовому демократичному суспільстві правоохоронна функція держави має здійснюватись через призму захисту прав і свобод людини та громадянина. Особливе місце в правоохоронній системі належить Національній поліції України.

У 2015 році відбувся початок реформування структури Міністерства Внутрішніх Справ, а саме створення Національної поліції України. 02.07.2015 було прийнято Закон України «Про Національну поліцію». Національна поліція України - це центральний орган виконавчої влади, який служить суспільству шляхом забезпечення охорони прав і свобод людини, протидії злочинності, підтримання публічної безпеки і порядку. Разом із тим, вперше в законодавчій практиці державистосовно діяльності силових і правоохоронних структур законодавцем без будь-якого попереднього обговорення з громадою та відповідного наукового обґрунтування було введено термін «публічна безпека».

Сьогодні практично відсутні й наукові публікації з питань публічної безпеки. Наприклад, Д.О. Беззубов, застосовуючи термін суспільної безпеки (безпеки суспільства) фактично як похідне від терміну національної безпеки, зіставляє його в якості «взаємопов'язаних спільних інтересів і завдань суспільної та державної систем безпеки, на рівні недержавної системи за участі громадськості та об'єднань громадян». При цьому, вчений визнає наявність терміну «громадська безпека» в Конституції України, але вважає перспективним «новий постмодерний підхід» від експертів так званих недержавних аналітичних структур, що фактично зводиться до «безпечних умов життєдіяльності» суспільства та «суспільного добробуту». Він зазначає, що «слово «добробут» є ключовим у визначенні на Заході змісту поняття «public security» (у перекладі з англ. - «суспільна безпека», «державна безпека», «публічна безпека»; на побутовому рівні означає підтримку порядку), під яким розуміють здійснення захисту інститутів громадянського суспільства, що передбачає протидію загрозам добробуту громадян, суспільству загалом» [6, с.77].

Публічна безпека - одна з фундаментальних засад правової системи кожної держави. Французький законодавець вперше ввів у юридичний обіг поняття «публічна безпека», згадавши його у двох статтях Цивільного кодексу 1804 року: у першому випадку, закріпивши положення, згідно з яким "закони поліції і громадської безпеки зобов'язали всіх тих, хто проживає на території" і в другому - "закони, що стосуються публічного порядку і добрих звичаїв, не можуть бути порушені приватними угодами".

У загальному вигляді публічну безпеку можна визначити як основоположні, системоутворюючі норми і принципи, що забезпечують стабільність економічної, політичної, соціальної, правової сфер держави.

Реалізація державою правоохоронної функції повинна призводити не до протистояння влади та громадян, їх розколу по лінії застосування примусу, а навпаки, має сприяти консолідації всіх суб'єктів та інститутів громадянського суспільства на основі усвідомлення спільних інтересів у досліджуваній сфері.

Хотілося би також наголосити на важливості усвідомлення працівниками органів внутрішніх справ України не лише зміни форм і методів своєї роботи, але й трансформації філософії правоохоронної діяльності, її адаптації до сучасних викликів та інших реалій сьогодення.

Національна поліція, залишаючись органом, безпосередньо причетним до монопольного права застосування державного примусу, разом із тим має переорієнтуватися на комплексне обслуговування населення у сфері забезпечення публічної безпеки.

Література:

1. Гуценко К.Ф., Правоохоронні органи: підручник / Гуценко К.Ф., Ковальов М.А.-М., ЗЕРЦАЛО-М, 2001. - 400 с.
2. Сахаров А.Б. Правоохранительная деятельность и преступность/Сахаров А.Б. // Советское государство и право. -1986, № 1. -с. 159
3. Скакун О.Ф. Теорія держави і права: підручник / Скакун О.Ф. -Х., Консум. - 2001.- 656 с.
4. Бандурка О.М. Судебные и правоохранительные органы: учебник / Бандурка О.М.-, Харьков: Университет внутренних дел.-1999 – 350 с
5. Горінецький Й.І. Правоохоронна функція держав Центральної Європи: теоретичні і практичні аспекти / автореферат дисер.канд.юрид.наук 12.00.01 / Горінецький Й.І.-Національна академія внутрішніх справ України, - К., 2005 - 23 с.
6. Беззубов Д.О. До поняття концепту суспільної безпеки (адміністративний аспект) / Д.О. Беззубов // Бюлетень Мін-ва юстиції України. - 2013. - № 5 (139). - С. 73-79.